

Technical Assistance for
Civil Society Organisations
Bosnia and Herzegovina Office
www.tacso.org

This project is funded
by the European Union.

Finansijska podrška javnih institucija nevladinim organizacijama u Bosni i Hercegovini u 2011. godini

SIPU International AB Švedska, Civil Society Promotion Centre Bosna i Hercegovina,
Human Resource Development Foundation Turska, Foundation in Support of Local
Democracy Poljska, Partners Foundation for Local Development Rumunija

Sarajevo, 2013.

Naručila
Kancelarija TACSO Bosna i Hercegovina
(*Tehnička pomoć organizacijama civilnog društva u zemljama Zapadnog
Balkana i Turskoj*)
EuropeAid/127427/C/SER/Multi

„Izgradnja kapaciteta civilnog društva u IPA zemljama“

Pripremio:
Centar za promociju civilnog društva (CPCD)
Kalesijska 14, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina

Autori
Aida Daguda, Milan Mrđa, Slaviša Prorok

Istraživanje sproveli
Fikreta Bešić, Gordana Ristić, Dejan Žakula

Lektura
Aida Hasibović

“Ova publikacija izdata je uz pomoć Evropske unije. Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost TACSO-a, te se ni na koji način ne može smatrati da odražava stavove Evropske unije. Sadržaj ovog priručnika smatra se javnim i dozvoljena je njegova dalja slobodna distribucija. Ukoliko odlučite koristiti ovaj materijal, molimo da navedete TACSO kao izvor, kao i web stranicu sa koje ste preuzeli ovaj materijal. Ukoliko reprodukujete tekst iz priručnika, citirajte autore izvornog teksta i njihove organizacije.”

Technical Assistance for Civil Society Organizations www.tacso.org

SADRŽAJ

Uvod.....	4
Rezultati.....	6
Finansijska podrška nevladinom sektoru.....	6
Procedure izdvajanja sredstava nevladinim organizacijama.....	15
Zaključci	21
Prilog 1. Upitnik.....	23
Prilog 2. Odgovor općina na pitanje br. 2 iz Upitnika	26
Prilog 3. Grafikon 13: Odgovor na pitanje br. 5 iz Upitnika, kantoni.....	28
Prilog 4. Učesnici fokusne grupe - predstavnici vladinog sektora	29
Prilog 5. Institucije koje su učestvovalе u istraživanju i kontakti osoba/odjela za saradnju sa NVO.....	30

U V O D

Niz studija o povjerenju javnosti u različite institucije provedenih u nekoliko posljednjih godina ukazuju, između ostalog, na nisko povjerenje građana u nevladine organizacije u Bosni i Hercegovini. Česte su i primjedbe u medijima o nevladinom sektoru koji nije donio željene promjene dok se istovremeno izdvajaju značajna sredstva u ovu svrhu kako iz stranih donacija tako i iz javnih budžeta.

Vodeći se željom da odgovori na kritike građana, te prvenstveno svojom misijom da ojača ulogu nevladinih organizacija u bosanskohercegovačkom društvu kako kroz promociju njihovog rada tako i kroz razvoj transparentnih praksi kada je u pitanju djelovanje ovog segmenta društvene akcije, Centar za promociju civilnog društva (CPCD) po drugi put bavi se problematikom finansiranja nevladinih organizacija od strane javnih institucija. Naime, u 2011. godini Centar za promociju civilnog društva (CPCD) i Fondacija za socijalno uključivanje u BiH proveli su istraživanje i objavili publikaciju „Na pola puta“ *Izdvajanja vladinog sektora za nevladin sektor u Bosni i Hercegovini za 2010. godinu*. Navedena publikacija predstavljala je jedan od prvih uvida u iznose i oblike finansiranja nevladinih organizacija u državi i kao takva popunila je praznine u pogledu podataka i dala odgovore na mnoga otvorena pitanja. Ured TACSO projekta u BiH je finansirao sličnu inicijativu, te se i ove godine objavljuje publikacija sa analizom koja pruža pregled finansijske podrške od strane javnih institucija nevladinim organizacijama u 2011. godini.

Uzimajući u obzir da je Bosna i Hercegovina, po svom političkom uređenju, jedna od najkomplikovanijih država u svijetu, te da je praćenje javnih politika u bilo kojoj oblasti izazov, kako za nevladine organizacije tako i za javne institucije, ova publikacija nastoji doprinijeti transparentnijim procedurama izdvajanja i trošenja sredstava iz javnih budžeta. Pored navedenog, provedeno istraživanje nastoji dati odgovore i na pitanja kao što su:

- koji nivoi vlasti su najznačajniji domaći donatori nevladinih organizacija u BiH?
- za koje nevladine organizacije i za koje djelatnosti su izdvojena najznačajnija sredstva u 2011. godini?
- da li postoje određeni trendovi u finansijskoj podršci prema nevladinom sektoru od strane javnih institucija i šta nam zamjećeni trendovi pokazuju?
- na koji način se može okarakterisati javna politika od strane vladinih institucija prema civilnom društvu kroz prizmu finansijske podrške?

U odnosu na prethodno istraživanje, napravljene su određene izmjene. Anketa koja je provedena ove godine uključivala je i pitanja koja se odnose na procedure za izdvajanja sredstava iz javnog budžeta i općenito institucionalne kapacitete koje javne institucije posjeduju kada je u pitanju saradnja sa nevladinim organizacijama. U tom pogledu, ovogodišnja publikacija ne samo da pruža uvid u oblik finansijske podrške koje su pojedine javne institucije izdvojile za nevladin sektor u 2011. godini, već i procedure na osnovu kojih se izdvaja i prati utrošak sredstava iz javnih budžeta za nevladine organizacije.

Analiza je provedena na osnovu istraživanja koje se sastojalo iz dvije faze. U prvoj fazi provedeno je anketiranje javnih institucija koje su dostavile odgovore na Upitnik (Prilog 1). Na Upitnik odgovor je dostavilo 307 institucija sa svih nivoa vlasti. Od ovog broja, 139 institucija su općine, 107 institucija su sa kantonalnog nivoa vlasti, 43 entitetske institucije, 9 institucija Brčko Distrikta i 9 državnih institucija. U drugoj fazi provedena je obrada i analiza prikupljenih podataka, te je na osnovu iste pripremljen i izvještaj koji sadrži uvid u trendove finansiranja nevladinih organizacija od strane javnih institucija, a zatim i pregled procedura koje su vezane za procese dodjele navedenih sredstava iz javnih budžeta.

Kao takva ova publikacija sadrži podatke koji stoje na raspolaganju kako vladinim tako i nevladinim institucijama u razvoju budućih politika koje se odnose na razvoj civilnog društva. Takve politike bi trebale adresirati zaključke date u posljednjem poglavlju koji ukazuju na trenutne prakse koje doprinose nejednakom tretmanu nevladinih organizacija kako u geografskom tako i u sektorskom pogledu. Iako istraživanje pokazuje da javne institucije izdvajaju značajna sredstva za rad nevladinih organizacija, te predstavljaju bitnog donatora civilnog sektora u BiH, praksa izdvajanja sredstava prvenstveno kroz općinske i kantonalne institucije dovela je do privilegovanja nevladinih organizacija u razvijenijim sredinama a zanemarivanja organizacija koje djeluju u siromašnijim zajednicama. Istovremeno, evidentan je trend nesrazmjerne podrške sportskim klubovima i boračkim udruženjima u odnosu na druge nevladine organizacije koje se bave problematikom ekonomskog razvoja, zaštitom okoliša, socijalnom politikom i sl.

Dugoročno, ovakav pristup predstavlja značajan društveni problem koji ne samo da uzrokuje negativne pojave u upravljanju nevladinim organizacijama, već dovodi i u pitanje samo postojanje civilnog društva, a time i demokratsko uređenje države. U tom pogledu, ne treba nas iznenaditi nisko povjerenje građana u nevladin sektor koje nagovještava upravo ono što ovo istraživanje i dokazuje: izdvajanje značajnih suma novca iz javnih budžeta za nevladin sektor koje je popraćeno samo djelimično transparentnim procedurama i nedostatnim monitoringom i evaluacijom utrošenih sredstava, uz geografske nejednakosti i sektorske preferencije.

U ime Centra za promociju civilnog društva, želimo se zahvaliti svim institucijama vlasti koje su poslale podatke i saradivale sa članovima i članicama istraživačkog tima.

REZULTATI

Rezultati provedenog istraživanja i analize predstavljeni su u dva odvojena dijela ove publikacije. U prvom dijelu nalaze se podaci koji se odnose na finansijsku podršku nevladinim organizacijama koje su vladine institucije izdvojile iz javnih budžeta. Podaci su prikazani po različitim nivoima vlasti i sektorima koliko je to bilo moguće u odnosu na dostavljene podatke. U drugom dijelu publikacije nalazi se analiza podataka o procedurama na osnovu kojih se izdvajaju finansijska sredstva prema nevladinom sektoru iz javnih budžeta.

Finansijska podrška nevladinom sektoru

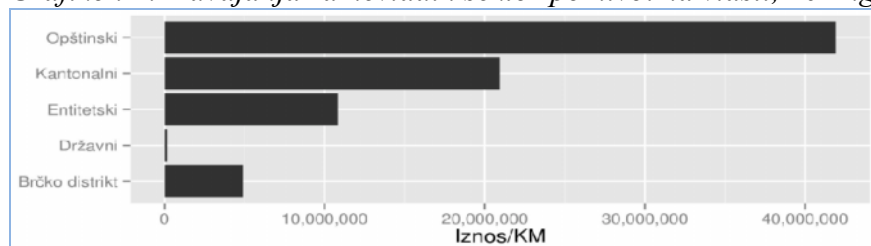
Analiza prikupljenih podataka o finansijskoj podršci nevladinom sektoru od strane javnih institucija na svim nivoima vlasti pokazuje da je u 2011. godini izdvojeno nešto manje od **79 miliona KM** (78.790.643 KM). U poređenju sa izdvajanjima koja su zabilježena u 2010. godini ova suma predstavlja značajno manji iznos. Naime, analiza *Izdvajanje vladinog sektora za nevladin sektor u 2010. godini* pokazuje da su te godine javne institucije izdvojile nešto više od 114 miliona KM (114.078.193.73 KM) za nevladine organizacije. Međutim, teško je praviti određena poređenja s obzirom da je metodologija istraživanja u odnosu na prošlu godinu izmijenjena. Naime, dok su za 2010. godinu prikupljeni podaci o planiranim sredstvima iz javnog budžeta za nevladine organizacije, za 2011. godinu traženi su podaci od strane institucija o izdvojenim sredstvima. Iako se sumirani podaci ne mogu porediti jedni s drugima, samo podatak da u dvije konsektivne godine planirana i stvarna izdvajanja se razlikuju u oko 36 miliona KM ukazuje na mogući trend česte i enormne revizije budžeta, te prepostavke da se vjerovatno tokom revizije sredstva predviđena za nevladine organizacije preusmjeravaju na druge budžetske stavke.

Tabela 1: Izdvajanja za nevladin sektor po nivoima vlasti, 2011.god.

Nivo vlasti	Iznos dodijeljenih sredstava (KM)
Brčko distrikt	4.908.068
Državni	185.000
Entitetski	10.807.315
Kantonalni	20.945.298
Opštinski	41.944.962

Najveći donator iz javnog sektora su u 2011. godini općine a potom kantoni. Općine su u 2011. godini izdvojile 53,23% sredstava za nevladine organizacije, kantoni 26,58%, entiteti 13,71%, Brčko distrikt 6,22%, a državne institucije 0,23% od ukupnih sredstava koja su zabilježena kroz provedeno istraživanje.

Grafikon 1: Izdvajanja za nevladin sektor po nivoima vlasti, 2011.god.

Prema prikupljenim podacima, općine u Federaciji BiH su za rad nevladinih organizacija izdvojile ukupno **20.728.034** KM, a općine u Republici Srpskoj su za rad organizacija civilnog društva izdvojile ukupno **21.216.928** KM.

Tabela 2: Izdvajanja za nevladin sektor od strane općina po kantonima u FBiH

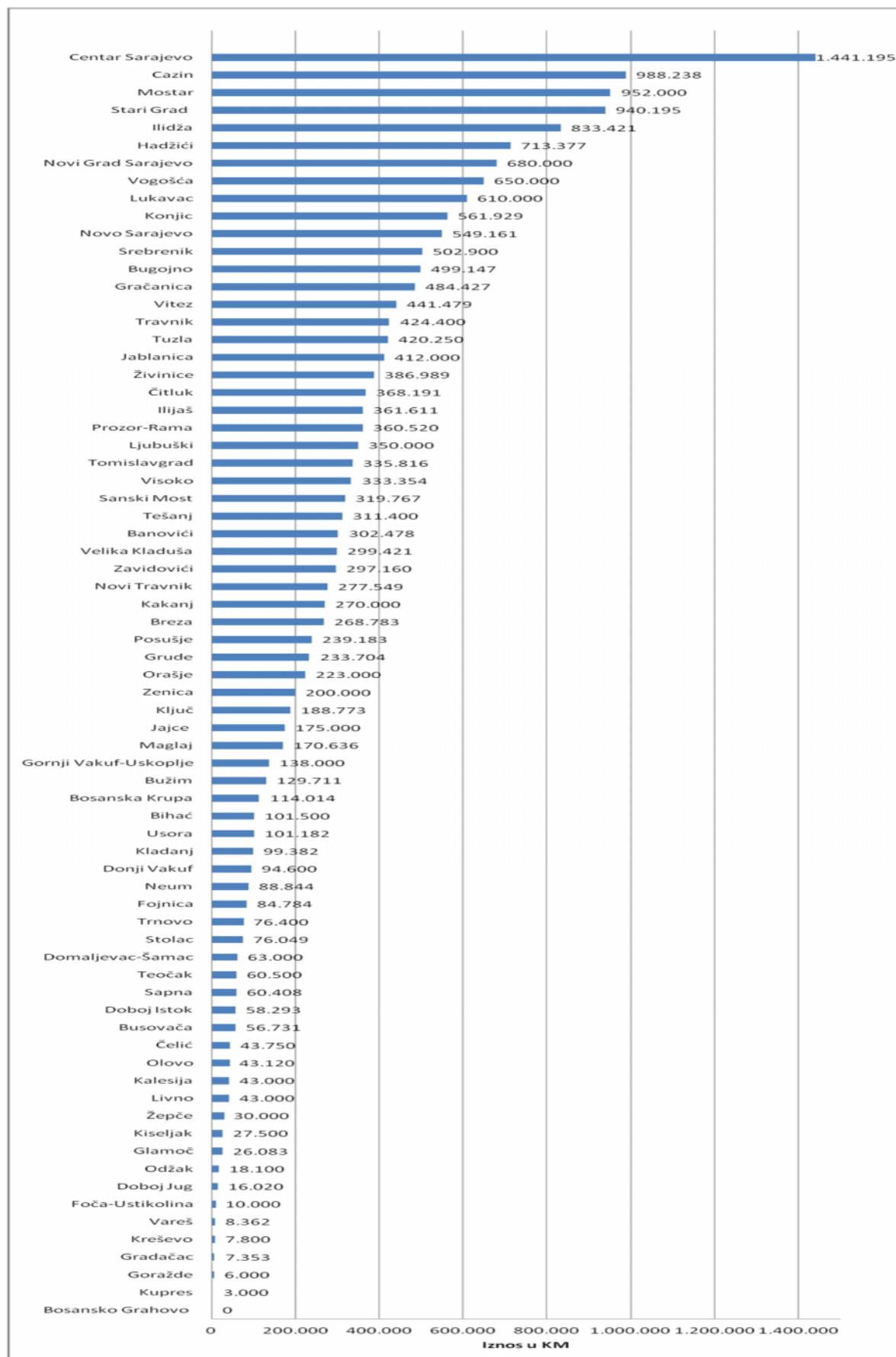
Kanton	Broj općina u kantonu	Iznos dodijeljenih sredstava KM	Iznos dodijeljenih sredstava %
Sarajevski kanton	11	7.050.931	34,01
Tuzlanski kanton	16	3.552.731	17,13
Hercegovačko-neretvanski kanton	8	2.819.534	13,60
Srednjobosanski kanton	13	2.062.657	9,95
Unsko-sanski kanton	6	1.842.003	8,88
Zeničko-dobojski kanton	10	1.772.872	8,55
Zapadnohercegovački kanton	3	822.887	3,96
Hercegbosanski kanton	5	407.899	1,96
Bosansko-podrinjski kanton	3	315.421	1,52
Posavski kanton	3	81.100	0,39

Time se nastavlja trend koji je zabilježen i u 2010. godini. Naime, najveći donatori nevladinih organizacija kada su u pitanju javne ustanove su i dalje općine, kako u Federaciji BiH tako i RS-u. Općine koje su izdvojile najveća sredstva za nevladin sektor u FBiH su općine iz Sarajevskog kantona. Pored ovih općina u finansijskoj podršci nevladnom sektoru prednjače i općine Cazin, Mostar, Lukavac i Konjic. Općine koje su u 2011. godini izdvojile najmanje sredstava za nevladin sektor u FBiH su Grahovo, Kupres, Gradačac, Kreševo i Vareš.

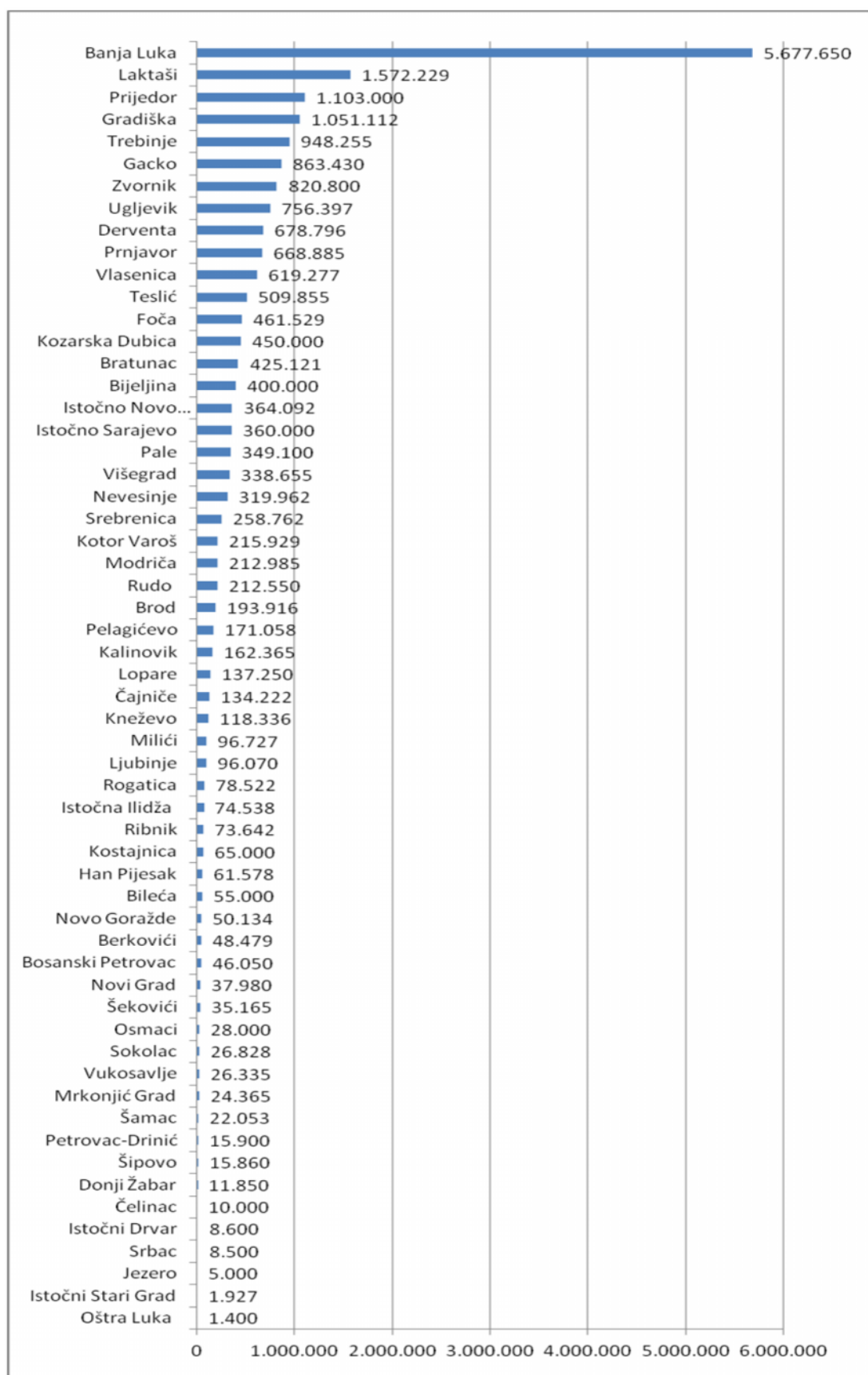
S druge strane, u Republici Srpskoj najveći donatori na lokalnom nivou su Grad Banja Luka, a potom općine Laktaši, Prijedor, Trebinje, Gacko, itd. Sljedeća dva grafikona detaljno prikazuju iznose koje su općine u FBiH i RS-u izdvojile za nevladine organizacije u 2011. godini.

Kada su u pitanju viši nivoi vlasti, kantoni su izdvojili značajna sredstva iz javnih budžeta za nevladin sektor. U tom pogledu, posebno prednjače Sarajevski i Tuzlanski kanton. Kao i kod kantona zabilježen je opći trend da općine koje su ekonomski razvijenije, izdvajaju veća sredstva za nevladin sektor.

Grafikon 2: Izdvajanja za nevladin sektor po općinama u FBiH, 2011.god.

Grafikon 3: Izdvajanja za nevladin sektor po općinama u RS, 2011.god.

Posebno su interesantni podaci o izdvajanjima za nevladine organizacije koje su kantoni stavili na raspolaganje po različitim sektorima.

Tabela 3: Izdvajanja za nevladin sektor od strane kantona u FBiH

Kanton	Iznos (KM)	Procenat od ukupne sume izdvojenih sredstava u svim kantonima (%)
Bosansko-podrinjski kanton	902.097	4,30
Hercegbosanski kanton	261.464	1,24
Hercegovačko-neretvanski kanton	1.058.139	5,05
Posavski kanton	520.980	2,48
Sarajevski kanton	9.992.866	47,70
Srednjobosanski kanton	825.770	3,94
Tuzlanski kanton	4.191.237	20,01
Unsko-sanski kanton	1.102.874	5,26
Zapadnohercegovački k.	298.107	1,42
Zeničko-dobojski kanton	1.791.762	8,55

Iz sljedeće tabele evidentno je da je Bosansko-podrinjski kanton izdvojio najveća sredstva za sportska udruženja i klubove, a potom za boračka udruženja.

Tabela 4: Izdvajanja za nevladin sektor od strane Bosansko-podrinjskog kantona

Naziv institucije	Iznos (KM)
Ministarstvo za socijalnu politiku, zdravstvo, raseljena lica i izbjeglice	90.172
Ministarstvo za privredu	54.290
Ministarstvo za boračka pitanja	232.213
Ministarstvo za pravosuđe, upravu i radne odnose	14.200
Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport	421.050
Ministarstvo za urbanizam, prostorno uređenje i zaštitu okoline	0.00

U Hercegbosanskom kantonu situacija je nešto drugačija. Naime, najveća sredstva izdvojilo je Ministarstvo finansija. Međutim, ovaj podatak upućuje i na mogućnost da je ovo ministarstvo zaduženo za raspodjelu sredstava u ime kantona prema nevladinom sektoru.

Tabela 5: Izdvajanja za nevladin sektor od strane Hercegbosanskog kantona

Naziv institucije	Iznos (KM)
Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva	7.500
Ministarstvo rada, zdravstva, socijalne skrbi i prognanih	50.000
Ministarstvo znanosti, prosvjete, kulture i športa	0.00
Ministarstvo finansija	203.964

Prema raspoloživim podacima, sredstva za nevladin sektor izdvojena iz javnog budžeta u 2011. godini u Hercegovačkoneretvanskom kantonu prvenstveno su dodjeljena sportskim i boračkim udruženjima. Sličan trend zabilježen je i u Posavskom kantonu.

Tabela 6: Izdvajanja za nevladin sektor od strane Hercegovačkoneretvanskog kantona

Naziv institucije	Iznos (KM)
Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede	0.00
Ministarstvo za pitanja branitelja/boraca	224.139
Ministarstvo graditeljstva, obnove i prostornog uređenja i zaštite okoliša	30.000
Ministarstvo prosvjete, znanosti, kulture i sporta	804.000
Uprava za prognanike i izbjeglice	0.00
Ministarstvo unutarnjih poslova	0.00

Međutim, kao i u Hercegbosanskom kantonu, i Ministarstvo finansija izdvojilo je veća sredstva za nevladin sektor.

Tabela 7: Izdvajanja za nevladin sektor od strane Posavskog kantona

Naziv institucije	Iznos (KM)
Ministarstvo branitelja	59.980
Ministarstvo prosvjete, znanosti, kulture i sporta	461.000
Županijska uprava civilne zaštite	0.00
Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne politike	58.300
Ministarstvo finansija	354.704

Kao i u prethodnim kantonima, i Sarajevski kanton izdvojio je najveću sumu za nevladine organizacije u oblasti boračke politike i sporta. S obzirom da su odgovore dostavila 11 od 12 postojećih ministarstava u ovom kantonu, mogu se izdvajanja za nevladine organizacije posmatrati i komparativno. Prema prikupljenim podacima, od cjelokupne finansijske podrške koju je Sarajevski kanton izdvojio za nevladin sektor, 60% je dodijeljeno sportskim udruženjima i klubovima; 16,31% boračkim udruženjima, a 10,14% za udruženja koja zastupaju raseljena lica i izbjeglice.

Tabela 8: Izdvajanja za nevladin sektor od strane Sarajevskog kantona

Naziv institucije	Iznos (KM)
Ministarstvo prostornog uređenja i okoliša	299.515
Ministarstvo za boračka pitanja	1.477.128
Ministarstvo za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice	919.000
Ministarstvo zdravstva	35.000
Ministarstvo stambene politike	500.000
Ministarstvo privrede	76.700
Ministarstvo finansija	153.700
Ministartvo za obrazovanje, nauku i mlade	126.080
Ministarstvo unutrašnjih poslova	18.000
Ministarstvo saobraćaja	9.100
Ministarstvo kulture i sporta	5.441.465

I u Srednjobosanskom kantonu, kantonalna ministarstva su značajnije finansijski podržala sportska i boračka udruženja.

Tabela 9: Izdvajanja za nevladin sektor od strane Srednjobosanskog kantona

Name of Institution	Amount (BAM)
Ministarstvo prostornog uređenja i obnove i povratka	10 000
Ministarstvo šumarstva, poljoprivrede i vodoprivrede	66 820
Ministarstvo zdravstva i socijalne politike	137 250
Ministarstvo prosvjete, znanosti, kulture i sporta	303 100
Kantonalna uprava za pitanja branitelja i invalida domovinskog rata	293 600
Ministarstvo financija	0,00
Ministarstvo privrede	15 000

Tabela 10: Izdvajanja za nevladin sektor od strane Tuzlanskog kantona

Naziv institucije	Iznos (KM)
Ministarstvo za boračka pitanja	1.040.948
Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i povratak	1.175.480
Ministarstvo razvoja i poduzetništva	86.250
Ministarstvo trgovine, turizma i saobraćaja	25.000
Ministarstvo zdravstva	20.035
Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta	1.350.600
Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okolice	79.919

Kao i u Sarajevskom kantonu, kantonalne institucije u Tuzlanskom kantonu su izdvojile veće sume sredstava iz javnog budžeta za nevladine organizacije koje se bave sportom, boračkom i povratničkom problematikom.

Tabela 11: Izdvajanja za nevladin sektor od strane Unsko-sanskog kantona

Naziv institucije	Iznos (KM)
Kantonalna uprava civilne zaštite	20.772
Ministarstvo finansija	43.504
Ministarstvo zdravstva i socijalne politike	156.098
Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta	870.000
Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva	12.500
Ministarstvo unutarnjih poslova	0.00

Unsko-sanski kanton je također veća sredstva izdvojio za sportska udruženja, te potom za udruženja aktivna u sektorima zdravstva i socijalne politike.

Tabela 12: Izdvajanja za nevladin sektor od strane Zapadnohercegovačkog kantona

Naziv institucije	Iznos KM
Ministarstvo unutrašnjih poslova	0.00
Ministarstvo hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata	249.306
Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i zaštite okoliša	48.800
Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne skrbi	0.00

Kao i u ostalim kantonima, Zapadnohercegovački kanton i Zeničko-dobojski dodijelili su značajno veća sredstva u odnosu na druge oblasti boračkim udruženjima.

Tabela 13: Izdvajanja za nevladin sektor od strane Zeničko-dobojskog kantona

Naziv institucije	Iznos KM
Ministarstvo zdravstva	15.000
Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i izbjeglice	160.000
Ministarstvo za privredu	4.500
Ministarstvo za boračka pitanja	474.906
Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport	1.101.417
Ministarstvo za prostorno uređenje, promet i komunikaciju i zaštitu okoline	22.000
Ministarstvo za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu	13.939

Na entitetskom nivou, zabilježena je slična praksa dodjele najveće sume za nevladin sektor u oblasti sporta i boračke zaštite. Od ukupne sume koju je Ministarstvo porodice, omladine i sporta RS izdvojilo za nevladine organizacije (2.529.784 KM), resor za sport ovog ministarstva dodijelilo je 1.728.107 KM sportskim udruženjima i klubovima, znači 68,31% od ukupnih sredstava alociranih za nevladine organizacije. U odnosu na kantonalni nivo, entiteti su izdvojili i značajnija sredstva za oblast nevladine organizacije koje su aktivne u sektorima obrazovanja i socijalne zaštite.

Tabela 14: Izdvajanja za nevladin sektor Republike Srpske, entitetske institucije

Institucija	Iznos KM
Ministarstvo prosvjete i kulture	926.857
Ministarstvo pravde Republike Srpske	3.000
Ministarstvo uprave i lokalne samouprave	100.000
Ministarstvo porodice, omladine i sporta	2.529.784
Ministarstvo trgovine i turizma	283.039
Ministarstvo rada i boračko-invalidske zaštite	400.000
Ministarstvo za izbjeglice i raseljena lica	72.000
Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite	397.000
Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede	104.044
Ministarstvo za ekonomske odnose i regionalnu saradnju	Bez odgovora
Ministarstvo finansija	Bez odgovora
Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje invalida RS	Bez odgovora
Ministarstvo saobraćaja i veza	Bez odgovora
Ministarstvo unutrašnjih poslova	Bez odgovora
Ministarstvo industrije, energetike i rudarstva	Bez odgovora
Ministarstvo za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju	Bez odgovora

Interesantna je činjenica da je Federacija BiH izdvojila u 2011. godini 340.000 KM više u odnosu na RS za boračka udruženja.

Tabela 15: Izdvajanja za nevladin sektor Federacije BiH, entitetske institucije

Institucija	Iznos KM
Ministarstvo trgovine	30.000
Ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta	209.760
Ministarstvo rada i socijalne politike	0.00
Ministarstvo obrazovanja i nauke	524.954
Ministarstvo rada i socijalne politike	1.100.000
Ministarstvo kulture i sporta	3.155.878
Ministarstvo za pitanja boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata	770.000
Ministarstvo za pitanje boraca i RVI	171.000
Federalni zavod za poljoprivredu	0.00
Federalni zavod za agropedologiju	0.00
Ured za reviziju institucija u FBiH	Bez odgovora
Agencija za državnu službu	Bez odgovora
Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom	Bez odgovora
Ured za zakonodavstvo i usklađenost sa propisima Europske unije	Bez odgovora
Zavod za javno zdravstvo FBiH	Bez odgovora
Odbor državne službe za žalbe	Bez odgovora
Federalni agromediteranski zavod Mostar	Bez odgovora
Ministarstvo finansija	Bez odgovora
Ministarstvo prostornog uređenja	Bez odgovora
Ministarstvo unutrašnjih poslova	Bez odgovora
Ministarstvo pravde	Bez odgovora
Ministarstvo energije, rudarstva i industrije	Bez odgovora

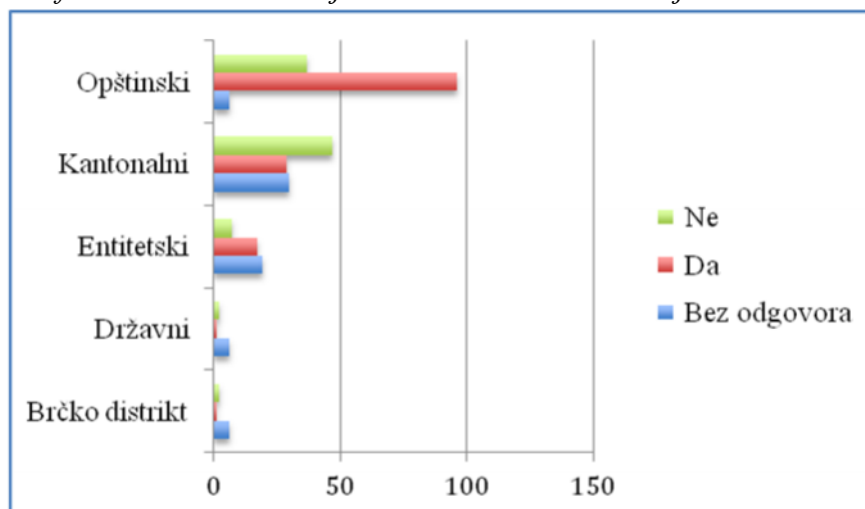
Sveukupno gledajući, najznačajniju finansijsku podršku u 2011. godini od strane javnih institucija na kantonalnom i entitetskom nivou dobila su sportska udruženja i klubovi, a potom boračke organizacije. Odnos izdvajanja sredstava iz javnih budžeta u ovu svrhu je značajno nesrazmjernan za izdvajanja za nevladine organizacije koje ne spadaju u ove dvije navedene kategorije.

Procedure izdvajanja sredstava za nevladine organizacije

Drugi dio istraživanja koje je provedeno u okviru ove analize fokusiralo se na procedure na osnovu kojih se izdvajaju sredstva iz javnih budžeta prema nevladinom sektoru kako bi se izvršila procjena transparentnosti, otvorenosti, kao i društvene odgovornosti javnih institucija kada je u pitanju finansiranje nevladinog sektora. Analiza se djelomično bavi i evaluacijom postojećih institucionalnih mehanizama u oblasti saradnje sa nevladinim organizacijama. Time prvi dio istraživanja nastoji da odgovori na pitanje koliko je sredstava izdvojeno za nevladine organizacije iz javnih budžeta, dok drugi dio istraživanja nastoji da pruži odgovor na pitanje na koji način su izdvojena sredstva, odnosno jesu li dodjeljena sredstva na osnovu transparentnih i otvorenih procedura.

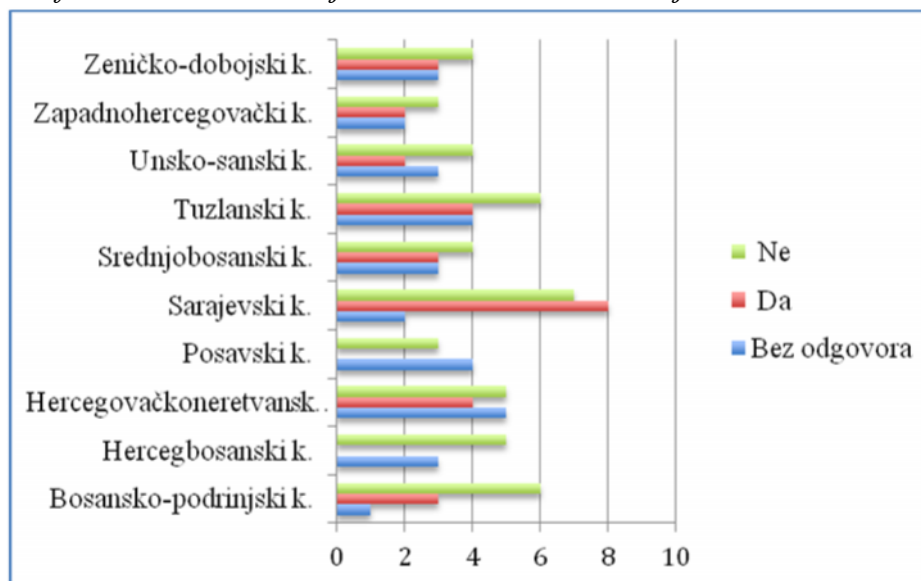
Na pitanje da li u njihovoj instituciji postoji službenik ili tijelo zaduženo za saradnju sa nevladinim organizacijama, 46,90% javnih institucija koje su učestvovala u istraživanju odgovorile su potvrdno dok ih je 30,94% odgovorilo da nemaju niti odjel niti imenovanu osobu koja je zadužena za rad sa nevladinim organizacijama. Važno je dodati da čak 22,14% institucija nije uopšte odgovorilo na ovo pitanje. Od ukupnog broja općina koje su učestvovala u istraživanju, njih 69,06% ima imenovano tijelo ili osobu za saradnju sa nevladinim organizacijama, dok njih 26,61% nema navedeno tijelo ili službenika. Od kantonalnih institucija, njih 27,35% ima uspostavljen mehanizam za saradnju sa nevladinim sektorom, dok od ukupnog broja kantonalnih institucija koje su dio analize 44,33% ih nema navedeni mehanizam, 39,53% entitetskih institucija ima uspostavljeni mehanizam dok njih 16,27% nema tijelo ili službenika zaduženog za saradnju sa nevladinim organizacijama. Na državnom nivou učestvovalo je u istraživanju 9 institucija i samo jedna je odgovorila potvrdno da ima uspostavljen pomenuti odjel i/ili službenika. Ista situacija je u Brčko distriktu, od 9 koje su dostavile popunjene upitnike, jedna institucija je odgovorila potvrdno, tj. da ima pomenuti odjel i/ili službenika. Ostatak institucija je odgovorio negativno na dato pitanje ili uopšte nije dostavljen odgovor.

Grafikon 4: Imenovano tijelo ili službenik za saradnju sa NVO

Iz prikupljenih podataka vidljivo je da uspostavljene institucionalne mehanizme za saradnju sa civilnim društvom imaju prije svega općine, dok je ova praksa zaživjela samo u nekim kantonalnim, entitetskim i državnim institucijama. (Vidi prilog 2). Na kantonalnom nivou evidentno je da je veći broj institucija koje nemaju uspostavljena tijela ili službenika nadležne za saradnju sa nevladinim organizacijama, u odnosu na broj institucija koje imaju ovakvo tijelo ili službenika.

Grafikon 5: Imenovano tijelo ili službenik za saradnju sa NVO, kantoni

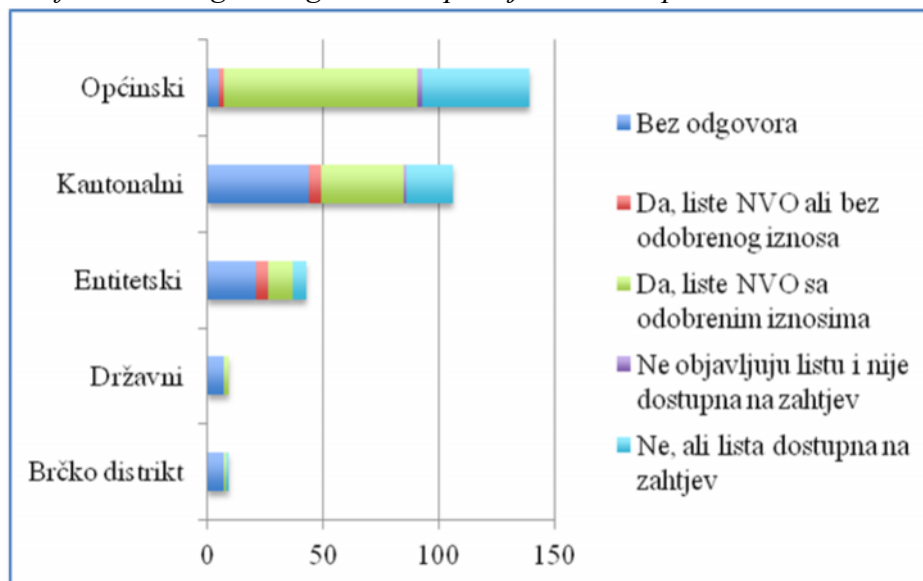
Na pitanje da li javno objavljuju liste nevladinih organizacija kojima su odobrena sredstva, 43,65% institucija koje su učestvovala u istraživanju odgovorile su da objavljuju liste organizacija zajedno sa odobrenim iznosima. 3,91% institucija odgovorilo je da javno objavljuje liste organizacija kojima su dodjeljena sredstva ali bez iznosa. Veći broj institucija nije dostavio odgovor na ovo pitanje u upitniku dok njih 23,78% navodi da su ove informacije dostupne javnosti na zahtjev.

Tabela 16: Objava lista NVO-a kojima su dodjeljena sredstva

	Br. institucija	%
Da sa nazivima NVO ali bez odobrenog iznosa	12	3,91
Da sa nazivima NVO i iznosima odobrenih sredstava	134	43,65
Nije objavljena ali je dostupna na zahtjev	73	23,78
Ne objavljujemo je i nije dostupna na zahtjev	3	0,98
Bez odgovora	85	27,69

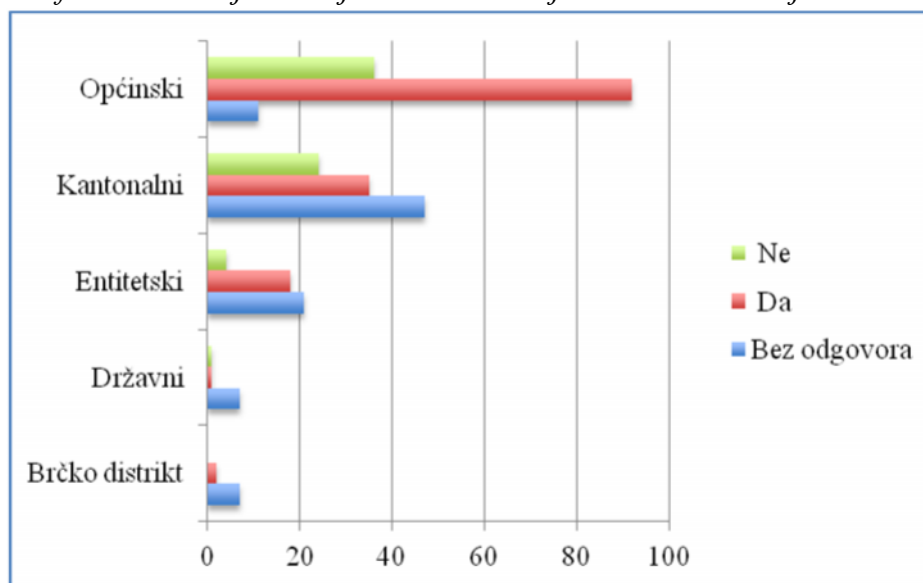
Na upit da li nevladinim organizacijama koje su aplicirale za finansijsku podršku, a kojima finansiranje nije odobreno, dostavljaju obavještenje o odbijanju zajedno sa razlozima ovakve odluke, 48,20% javnih institucija odgovorilo je potvrdno, njih 21,17% odgovorile su da ne dostavljaju obavještenje dok 30,61% institucija koje su učestvovala u istraživanju nisu dostavile odgovor na ovo pitanje.

Grafikon 6: Pregled odgovora na pitanje br. 5 iz Upitnika

Ukoliko ove odgovore posmatramo po nivoima vlasti (Grafikon 7.) možemo uočiti da je ova dobra praksa obavještavanja nevladinih organizacija o odbijanju finansijske podrške sa obrazloženjem najzastupljenija kod općinskih institucija.

Grafikon 7: Obavještavanje NVO-a o odbijenicima s obrazloženjem

Kada je u pitanju praćenje realizacije projekata nevladinih organizacija koji su finansijski podržani, javne institucije su ocjenile sopstvenu praksu prvenstveno kao zadovoljavajuću (47%). Pod ovim odgovorom se podrazumijeva da su primaoci sredstava obavezni da dostavljaju svoje finalne narativne i finansijske izvještaje. Samo 17,26% javnih institucija ocjenilo je svoj rad kao napredan, što uključuje aktivnosti monitoringa i evaluacije odobrenih projekata i kroz obavezu dostavljanja periodičnih narativnih i finansijskih izvještaja, redovne kontakte sa primaocima sredstava, i terenske posjete. Čak 31,92% institucija nije odgovorilo

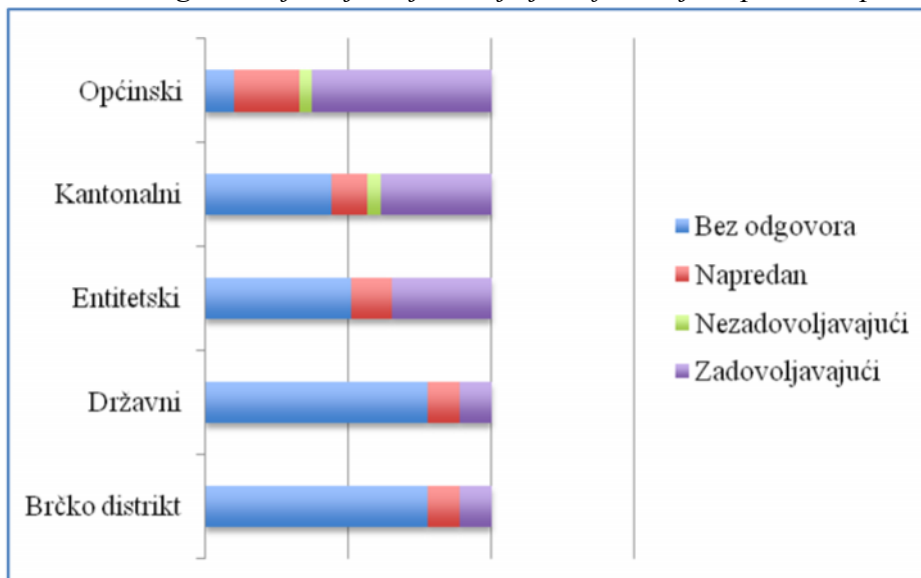
na ovo pitanje, njih samo oko 4% odgovorilo je da su njihove institucionalne procedure nezadovoljavajuće u pogledu monitoringa i evaluacije projekata, tj. da trenutna praksa ne uključuje obavezu da primaoci sredstava dostavljaju izvještaje o projektima koji su finansijski podržani.

Grafikon 8: Samoprocjena javnih institucija o praksi praćenja realizacije projekata nevladinih organizacija kojima je dodijeljena finansijska podrška

U sljedećem grafikonu dati su procentualni omjeri odgovora prema nivoima vlasti. Općine koje su učestvovalе u istraživanju su svoju praksu praćenja realizacije projekata nevladinih organizacija kojima su dodijelili sredstva ocjenjuju kao zadovoljavajuću (62,59%), a čak njih 23,02% kao naprednu. 4,32% općina je sebi dodijelilo i nezadovoljavajuću ocjenu. Razlike u odgovorima između općina u Federaciji BiH i RS-u su zanemarljive (grafikon 10.).

Grafikon 9: Samoprocjena javnih institucija o praksi praćenja realizacije projekata nevladinih organizacija kojima je dodijeljena finansijska podrška, po nivoima vlasti

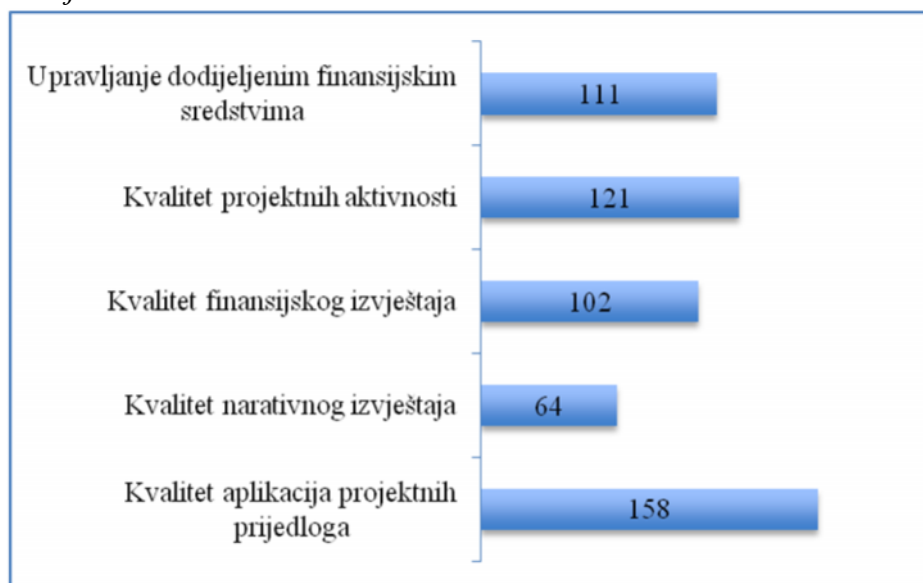

Poređenja na višim nivoima vlasti je teže napraviti jer veći broj institucija nije dostavio odgovore na ovo pitanje u Upitniku. Samo po jedna institucija na državnom nivou i u Brčko distriktu su ocjenile svoju praksu praćenja projekata kao zadovoljavajuću, dok ostatak institucija nije dostavilo odgovore. 34,88% entitetskih institucija ocjenilo je svoju praksu u navedenom vidu kao zadovoljavajuću a 13,95% kao naprednu. Slična je situacija i na kantonalnom nivou gdje je 12,26% javnih institucija dalo sebi naprednu ocjenu, a 38,68% kao zadovoljavajuću. 4,72% kantonalnih institucija ocjenilo je svoje postojeće mehanizme praćenja realizacije projekata nevladinih organizacija kojima su dodijelili sredstva nezadovoljavajuće.

Grafikon 10: Samoprocjena javnih institucija o praksi praćenja realizacije projekata nevladinih organizacija kojima je dodijeljena finansijska podrška, općine

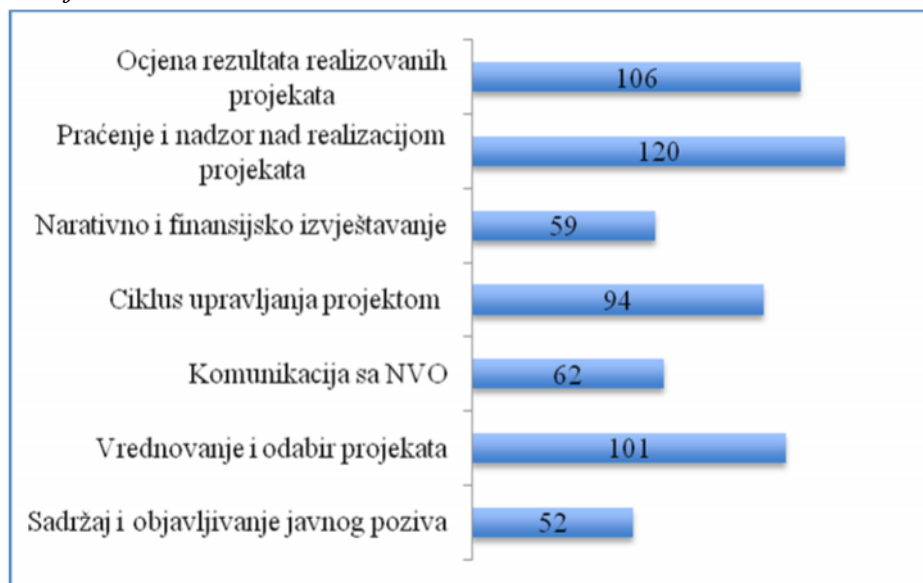

Grafikon 11: Stavovi javnih institucija u kojim oblasti NVO trebaju izgraditi bolje kapacitete i znanja

Na pitanje koji aspekti procesa dodjele finansijske podrške nevladinim organizacijama trebaju se unaprijediti i poboljšati, javne institucije navode u svojim odgovorima da je neophodno raditi na svim ponuđenim odgovorima a posebno na kvaliteti projektnih prijedloga i predloženih aktivnosti. Unaprijeđenje finansijskog izvještavanja i poslovanja je također ocijenjeno kao važno kada je u pitanju izgradnja kapaciteta nevladinih organizacija.

Grafikon 12: Stavovi javnih institucija u kojim oblasti trebaju izgraditi svoje kapacitete i znanja

S druge strane, javne institucije na sličan način ocjenjuju i potrebe za izgradnjom svojih kapaciteta, odnosno da je potrebno raditi na unaprijeđenju znanja i vještina službenika uključenih u proces dodjele finansijskih sredstava nevladinim organizacijama iz svih datih oblasti. Posebice je praćenje i nadzor odobrenih projekata, kao i vrednovanje i ocjena projektnih prijedloga i ostvarenih rezultata označeno kao važno a time i trenutno nedostatno.

ZAKLJUČCI

Finansijska podrška nevladinom sektoru od strane javnih institucija u 2011. godini ukazuje na sličan ili gotovo isti trend koji je zabilježen i 2010. Sredstva koja se izdvajaju iz javnih budžeta uglavnom se stavljaju na raspolaganje sportskim udruženjima i klubovima a potom boračkim organizacijama. Značajnija sredstava su izdvojena i za udruženja civilnih žrtava rata i povratnika. Posebno u Federaciji BiH ova izdvajanja su veća jer se ovakav pristup dodjeljivanja sredstava nevladinom sektoru zabilježen i kod kantonalnih a i entitetskih ministarstava. Time nevladine organizacije koje djeluju u drugim oblastima su zanemarene, te je posebno evidentna činjenica da podrška javnog sektora nevladinim organizacijama u oblasti privrede, poljoprivrede, vodoprivrede, šumarstva i zaštite okoliša je minorna kada se uzmu u obzir sveukupna sredstva izdvojena za nevladin sektor. Organizacije aktivne u sektorima obrazovanja, pravosuđa i finansija su također zanemarene kada je u pitanju sveukupna finansijska podrška javnih institucija nevladinom sektoru. Ovakav pristup ukazuje i na nedostatak strateškog pristupa civilnom društvu i razumijevanja njegove primarne uloge u društvu od strane vlasti.

Uzimajući u obzir sume koje se dodjeljene sportskim udruženjima i klubovima, postavlja se pitanje kako je moguće da sportisti godinama kritikuju odnos vlasti prema ovom sektoru i nedostatak podrške od strane klubova i javnih institucija? Time se otvara pitanja transparentnosti, svrsi i načinu utrošenih sredstava u ovoj oblasti. S druge strane, izdvajanja koja su usmjerena prema udruženjima koja zastupaju interese boračke populacije i civilne žrtve rata, pokazuju da se finansijska podrška za nevladin sektor koristi prevashodno kao sredstvo «kupovine socijalnog mira». Naravno, ovo su generalne opaske zasnovane na praksama javnih institucija koje su zabilježene u provedenim istraživanjima za 2010. i 2011. godinu, kao i općim društvenim trendovima; međutim, stvarno razumijevanje ove problematike zahtjeva dodatna i dubinska istraživanja.

Također, analiza prikupljenih podataka ukazuje na određene teritorijalne i geografske neravnomjernosti u izdvajanjima za nevladine organizacije. Ekonomski razvijenije općine i kantoni izdvajaju veća sredstva za nevladin sektor i time se razvoj i uticaj civilnog društva podstiče u određenim područjima a u drugima on izostaje. Na taj način dolazi i do regionalne nejednakosti među nevladinim organizacijama, što znači da one nevladine organizacije koje djeluju u manje razvijenim zajednicama su na određeni način «kažnjene». Time možemo očekivati slabije i nerazvijenije civilno društvo u ekonomski siromašnijim područjima države. Upravo u ovakvim zajednicama uloga nevladinog sektora je od krucijalnog značaja, posebno kada su u pitanju socio-ekonomske djelatnosti. Ovaj problem nastao je zbog činjenice da općine i kantoni su vodeći donatori civilnog društva kada su u pitanju javne institucije u BiH. Time bi se problem lako mogao izbjeći ukoliko bi viši nivoi vlasti, posebno entiteti i država, preuzeli značajniju ulogu u finansijskoj podršci nevladinim organizacijama, te provodili programe podrške civilnom društvu vodeći računa o regionalnoj jednakosti pri dodjeljivanju sredstava iz javnih budžeta. Istovremeno, ovakvi programi bi zahtjevali strateški i planski pristup te bi u svakom slučaju entitetske i državne institucije trebale dalje raditi na

uspostavljanju tijela koja bi aktivno koordinirala saradnju i podršku civilnom društvu, na način kako je to riješeno u susjednim zemljama.

Analiza procedura i uspostavljenih mehanizama na osnovu kojih se dodjeljuju finansijska podrška nevladinim organizacijama iz javnih budžeta nagovještava određeni iskorak općinskih institucija u odnosu na više nivoe vlasti. Ipak, rezultati pokazuju da dobre prakse su usvojene u manje od polovine institucija koje su učestvovala u istraživanju. Istovremeno, evidentne su različite prakse od strane institucija na istim nivoima vlasti, na osnovu čega možemo zaključiti da ne postoji jedinstvena politika ili pristup na određenim nivoima vlasti kada je u pitanju saradnja sa civilnim društvom, odnosno da je svaki napredak najvjerojatnije rezultat proaktivnosti pojedinih institucija odnosno rukovodstva istih, i *vice versa*.

Procjena mehanizama praćenja realiziranih projekata nevladinih organizacija, za koja su dodjeljena sredstva od strane javnih institucija, ukazuju na nedostatke u praksi kod većine institucija. Za većinu javnih ustanova ovaj proces uključuje dostavljanje finalnog narativnog i finansijskog izvještaja od strane nevladine organizacije, dok se u rijetkim slučajevima provode terenske posjete ili pripremaju periodični izvještaji.

Prema navedenom, možemo zaključiti da trenutne prakse dodjele finansijske podrške nevladinom sektoru se mogu okarakterisati samo kao djelomično transparentne, te da postoje velike razlike između pojedinih institucija. Time su zloupotrebe javnih sredstava, kako od strane institucija vlasti tako i nevladinih organizacija veoma moguće a time i vjerovatne. Razlike u radu i praksi ukazuju i na nedostatak jedinstvenog odnosno strateško-planskog pristupa prema razvoju i podsticaju civilnog društva od strane javne uprave.

Prilog 1.

Upitnik o izdvajanjima organa vlasti za organizacije civilnog društva u 2011. god.

Naziv institucije:

(molimo da pored naziva institucije navedete i nivo vlasti)

Mjesto:

1. Koliki je ukupan iznos koji je Vaša institucija dodijelila u 2011. godini udruženjima građana i fondacijama?
2. Postoji li u vašoj instituciji osoba/tijelo zadužena za saradnju sa udruženjima građana i fondacijama?
 - a) Da
 - b) Ne

Molimo navedite kontakte (ime i prezime, email, telefon):

3. Na osnovu kojih pravno-normativnih akata vaša institucija dodjeljuje sredstva udruženjima građana i fondacijama? (Ustav, zakon, uredba, strategija razvoja i sl.)
4. Da li vaša institucija ima pravilnik, odluku ili dr. podzakonski akt kojim se bliže uređuje oblast dodjele sredstava za udruženja i fondacije? Ako da, molim navedite?
5. Da li je spisak udruženja građana i fondacija kojima su odobrena sredstva javno objavljen zajedno sa odobrenim iznosima?
 - a) Da, sa nazivima udruženja građana i fondacija i iznosima odobrenih sredstava
 - b) Da, sa nazivima udruženja građana i fondacija ali bez odobrenog iznosa
 - c) Nije objavljen ali je dostupan na zahtjev
 - d) Ne objavljujemo ga i nije dostupan na zahtjev
6. Molimo da navedete listu udruženja građana i fondacija kojima su dodijeljena sredstva u 2011. godini, sa visinom iznosa. (Možete popuniti tabelu ispod ili listu dostaviti kao prilog upitniku)

Redni broj	Naziv udruženja građana ili fondacije	Naziv projekta/institucionalni grant*	Iznos dodijeljenih sredstava
1.			
2.			
3.			
4.			

5.			
----	--	--	--

** institucionalni grant je dodjela finansijskih sredstava za ukupno djelovanje organizacije, bez podnošenja određenog prijedloga projekta*

7. Da li aplikantima (udruženjima građana i fondacijama) kojima finansiranje nije odobreno, dostavljate obavještenje o odbijanju zajedno sa razlozima odbijanja?

- a) Da
- b) Ne

8. Koje tijelo unutar vaše institucije vrši vrednovanje i odabir prispjelih projektnih prijedloga/aplikacija udruženja građana i fondacija i ko čini to tijelo?

- a) Predstavnici vlasti
- b) Predstavnici vlasti i NVO sektora i akademske zajednice
- c) Drugo (molimo navedite):

9. Ko donosi konačnu odluku o listi (ili pojedinačno) udruženja građana i fondacija kojima se odobrava finansijska podrška?

10. Kako ocjenjujete način praćenja realizacije odobrenih projekata?

- a) Napredan (redovni kontakti sa primaocima sredstava, periodični narativni i finansijski izvještaji, terenske posjete)
- b) Zadovoljavajući (primaoci sredstava šalju svoje finalne narativne i finansijske izvještaje)
- c) Nezadovoljavajući (primaoci sredstava nisu dužni dostavljati izvještaje)

11. Kojim aspektima procesa dodjele novčane pomoći udruženjima i fondacijama treba poboljšanje? *(Stavite X pored svih odgovora za koje mislite da su primjenljivi na vašu instituciju)*

Br.	X	Aspekt
1		Kvalitet aplikacija (projektnih prijedloga)
2		Kvalitet narativnog izvještaja
3		Kvalitet finansijskog izvještaja
4		Kvalitet projektnih aktivnosti
5		Upravljanje dodijeljenim finansijskim sredstvima
6		Ostalo (navedite)

12. U kojim oblastima smatrate da je potrebno unaprijediti znanje i vještine osoba uključenih u proces dodjele finansijskih sredstava udruženjima i fondacijama u vašoj instituciji? *(Stavite X pored svih odgovora za koje mislite da su primjenljivi na vašu instituciju)*

Br.	X	Oblast
1		Sadržaj i objavljivanje javnog poziva
2		Vrednovanje i odabir projekata
3		Komunikacija sa udruženjima i fondacijama
4		Ciklus upravljanja projektom generalno

5		Narativno i finansijsko izvještavanje
6		Praćenje/nadzor nad realizacijom projekata
7		Ocjena rezultata realizovanih projekata
8		Ostalo (navedite)

13. Da li je vaša institucija usvojila pravilnik ili sličan akt kojim se reguliše postupak vraćanja sredstava ukoliko se utvrdi da udruženje odobrena sredstva ne koristi za realiziranje odobrenih projekata?

Prilog 2.

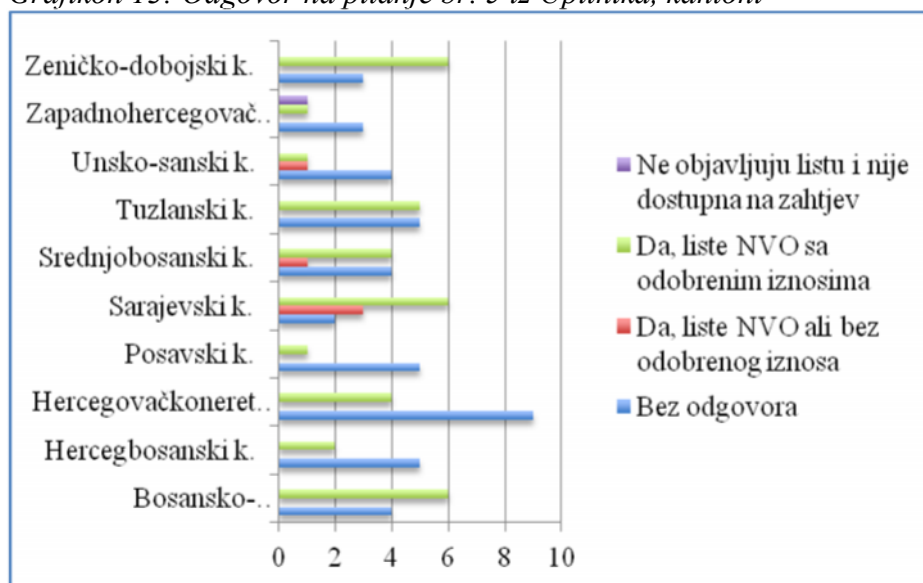
Tabela 17: Odgovor općina na pitanje br. 2 iz Upitnika

Općina/grad Republika Srpska	Uspostavljen odjel i/ili službenik za saradnju sa nevladinim organizacijama	Općina/grad Federacija BiH	Uspostavljen odjel i/ili službenik za saradnju sa nevladinim organizacijama
Banja Luka	Da	Banovići	Ne
Berkovići	Ne	Bihać	Da
Bijeljina	Da	Bosanska Krupa	Da
Bileća	Da	Bosansko Grahovo	Ne
Bosanski Petrovac	Da	Breza	Ne
Bratunac	Da	Bugojno	Da
Brod	Da	Busovača	Da
Čajniče	Ne	Bužim	Da
Čelinac	Da	Cazin	Da
Derventa	Da	Čelić	Ne
Donji Žabar	Ne	Centar Sarajevo	Da
Foča	Ne	Čitluk	Ne
Gacko	Ne	Doboj Istok	Ne
Gradiška	Da	Doboj Jug	Da
Han Pijesak	Ne	Dobretići	Ne
Istočna Ilidža	Da	Domaljevac-Šamac	Da
Istočni Drvar	Ne	Donji Vakuf	Da
Istočni Mostar	Bez odgovora	Foča – Ustikolina	Da
Istočni Stari Grad	Da	Fojnica	Da
Istočno Novo Sarajevo	Da	Glamoč	Da
Istočno Sarajevo	Da	Goražde	Da
Jezero	Ne	Gornji Vakuf – Uskoplje	Ne
Kalinovik	Da	Gračanica	Da
Kneževo	Ne	Gradačac	Da
Kostajnica	Da	Grude	Ne
Kotor Varoš	Da	Hadžići	Da
Kozarska Dubica	Da	Ilidža	Da
Krupa na Uni	Bez odgovora	Ilijaš	Da
Laktaši	Da	Jablanica	Da
Ljubinje	Ne	Jajce	Ne
Lopare	Da	Kakanj	Da
Milići	Da		
Modriča	Da	Kalesija	Da
Mrkonjić Grad	Da	Kiseljak	Da
Nevesinje	Ne	Kladanj	Da
Novi Grad	Da	Ključ	Da
Novo Goražde	Da	Konjic	Da
Osmaci	Da	Kreševo	Da
Oštra Luka	Da	Kupres	Ne
Pale	Da	Livno	Da
Pale-Prača	Ne	Ljubuški	Da
Pelagićevo	Ne	Lukavac	Da
Petrovac- Drinić	Da	Maglaj	Da

Petrovo	Da	Mostar	Da
Prijedor	Da	Neum	Ne
Prnjavor	Da	Novi Grad Sarajevo	Da
Ribnik	Da	Novi Travnik	Ne
Rogatica	Da	Novo Sarajevo	Da
Rudo	Ne	Odžak	Ne
Šamac	Da	Olovo	Da
Šekovići	Ne	Orašje	Ne
Šipovo	Ne	Posušje	Bez odgovora
Sokolac	Da	Prozor-Rama	Ne
Srbac	Da	Ravno	Bez odgovora
Srebrenica	Da	Sanski Most	Ne
Teslić	Da	Sapna	Ne
Trebinje	Da	Srebrenik	Da
Ugljevik	Da	Stari Grad	Da
Višegrad	Da	Stolac	Da
Vlasenica	Da	Teočak	Bez odgovora
Vukosavlje	Da	Tešanj	Da
Zvornik	Da	Tomislavgrad	Da
		Travnik	Da
		Trnovo	Da
		Tuzla	Da
		Usora	Ne
		Vareš	Ne
		Velika Kladuša	Bez odgovora
		Visoko	Da
		Vitez	Da
		Vogošća	Da
		Zavidovići	Da
		Zenica	Da
		Žepče	Da
		Živinice	Da

Prilog 3.

Grafikon 13: Odgovor na pitanje br. 5 iz Upitnika, kantoni

Prilog 4.

Učesnici fokusne grupe - predstavnici vladinog sektora

**Anketno istraživanje
Izdvajanja javnih (budžetskih/proračunskih) sredstava za podršku i
finansiranje aktivnosti NVO u BiH u 2011.godini**

Fokusna grupa za predstavnike vladinog sektora

Sarajevo, 19.02.2013. godine, hotel Europa

#	Ime i prezime	Institucija
1.	Zvonko Marković	Ministarstvo zdravstva – Posavski kanton – Orašje
2.	Azra Lojo Hajro	Federalno ministarstvo kulture i sporta -Sarajevo
3.	Sabina Memić	Grad Mostar – Mostar
4.	Dragica Erceg	Ministarstvo financija – Kanton 10 – Livno
5.	Zoran Dedić	Općina Stari Grad Sarajevo – Sarajevo
6.	Neđara Raić	Ministarstvo obrazovanja USK – Bihać
7.	Amir Hadžić	Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta – Mostar/Sarajevo
8.	Anica Radić Savić	Pododjeljenje za područja MZ i NVO – Brčko
9.	Ljubiša Lukić	Kabinet Gradonačelnika Brčko Distrikta BiH – Brčko
10.	Anto Gavrić	Ministarstvo zdravstva i socijalne politike
11.	Hamid Palalić	Ministarstvo zdravstva i socijalne politike SBK/KSB – Travnik
12.	Zorica Garača	Ministarstvo prosvjete i kulture RS

Prilog 5. Institucije koje su učestvovalе u istraživanju, i kontakti osoba/odjela za saradnju sa NVO

Općine/opštine

Banovići	
Berkovići	
Bihać	Suada Sofić, suada.sofic@bihac.org ; 037/229-632
Bileća	
Bosanska Krupa	Ćamka Bešić, camka.besic@hotmail.com ; 037/471-088 lok.104
Bosanski Petrovac	Nevsad Ramić, 037/883-570
Bosansko Grahovo	
Bratunac	Olja Čučić, e-mail: oljacucic@gmail.com ; tel. 056/420-370
Breza	
Brod	Džehva Ahmetović, 053/612 693, opstauprava@opstina-brod.net
Bugojno	Željko Luledžija 062/118-150
Busovača	Željka Vujica, pomoćnica načelnika, zeljkavujica@gmail.com , 030/723-432
Bužim	Sead Emrić,037/419-500 ; buzim.opc@bih.net.ba
Cazin	Sabahudin Huskić 037/515-331
Centar Sarajevo	Sanija Avdagić, nvo@centar.ba ; 033/562-384
Čajniče	
Čelić	
Čelinac	Zoran Kuzmanović, 051/553-044
Čitluk	
Derвента	Snježana Kovačević 053/315-167; snjezanak@derventa.ba
Doboj Istok	

Doboj Jug	Edin Hrvić, dobojjug@bih.net.ba
Dobretići	
Domaljevac-Šamac	Mirko Abramović, mirko.abramovic@domaljevac.ba , 031/716-608
Donji Vakuf	Nermana Mlinarić, 030/509-611
Donji Žabar	
Foča	
Foča – Ustikolina	Mensud Borović, borovicopcinafoca@gmail.com ; 038/519-400,
Fojnica	Josip Markota, tel:030-547-730, josip.markota@fojnica.ba
Gacko	Neđo Rulj, 065/855-111
Glamoč	Boris Lukonjić, borislukonjic@yahoo.com , 065/823-021
Goražde	Azra Valjević, azra.mirvic@live.com
Gornji Vakuf – Uskoplje	
Gračanica	Hodžić Mirza, Savjetnik za mlade m.hodzic@opcina-gracanica.ba ; Amir Zejnilagić a.zejnilagic@opcina-gracanica.ba
Gradačac	Kamberović Miralem, 035/369 750
Gradiška	Danijela Rosić, Viši stručni saradnik za rad sa NVO, 051/810-363
Grude	
Hadžići	Rešidović Sakib, Enes Kazić, Koro Izet, Proha Eldar 033/475-900 ; ohadzici@bih.net.ba
Han Pijesak	Slavica Ašonja ; slavicaasonja@yahoo.com ; 057/557-511
Ilidža	Pomoćnik načelnika Aida Lušničkić, Pomoćnik načelnika Mirsad Sinanović, pomoćnik načelnika Sabina Viteškić - podaci dostupni na web stranici općine www.opcinailidza.ba
Ilijaš	Sanja Zagorac Jozić, drustvenedjelatnosti@ilijas.ba , 033/580-640 ili 580-690, Nijaz Spahić biz@ilijas.ba
Istočna Ilidža	Ranka Bjeloglav, rankab@hotmail.com ; 057/316-026
Istočni Drvar	

Istočni Mostar	
Istočni Stari Grad	057/265-114 Milenka Santrač
Istočno Novo Sarajevo	Miljan Sladoje, info@opstinains.net , miljan.sladoje@opstinains.net , 057/340-836
Jablanica	Zanin Murvat, zanin-jabl@hotmail.com , 036/751-329
Jajce	
Jezero	
Kakanj	Nirka Omerović, nirkaomerovic@yahoo.com ; 032/771-800 lok 845
Kalesija	Rašid Tubić, 061/672-717
Kalinovik	Milenko Lalović, 057/623-118
Kiseljak	Katarina Bilić, 877-800 Opc.kiseljak@tel.net.ba
Ključ	Hata Šabić, 037 661 100, hatasabic@gmail.com
Kneževo	
Konjic	Šeharzada Alić, seherzada.alic@konjic.ba
Kostajnica	Aleksandar Pašić, 065/847-632; portparol@opstina.kostajnica.com
Kotor Varoš	Miljana Glamočak, miljanjaglamocak@opstinakv.org , 051/784- 615
Kozarska Dubica	Mirjana Jurišić, 065/275-290; mirjana.jurasic@hotmail.com
Kreševo	Ankica Tvrtković, ankica.tvrtkovic@gmail.com ,030/806-619
Krupa na Uni	
Kupres	
Laktaši	Sanela Ratković, 051 334 240, sanela.ratkovic@laktasi.net
Livno	Marijana Brčić, 034/206-183
Lopare	
Lukavac	Biščić Dževad 580-337
Ljubinje	

Ljubuški	Sandra Bradvica, Sandra.bradvica@ljubuski.ba ; 039/835-545
Maglaj	Nerma Zupčević, nerma@maglaj.ba , 032/609-046
Milići	Marko Savić; markosavic.opmilici@gmail.com ; 056/745-561
Modriča	Dušanka Lejić, privredamodrica@yahoo.com ; 053/811-730
Mrkonjić Grad	Đurđica Šolak, solakdjurdjica@yahoo.com ; 050/220-931
Neum	Služba za finansiranje, 036/880-226
Nevesinje	
Novi Grad	Lukić Mirko 052/720-450
Novi Grad Sarajevo	Služba za integrisani lokalni razvoj; tel./fax 033 291 281; razvoj@novigradsarajevo.ba , Hazima Pecirep, rukovoditeljica Službe; 033 291 306 -Esad Baždar, viši stručni saradnik za saradnju sa NVO-a; 033 291 255; esad@novigradsarajevo.ba
Novi Travnik	
Novo Goražde	Suzana Mirković, finansije@novogorazde.rs ; 058/430-095
Novo Sarajevo	Služba za društvene djelatnosti, Džemaludin Omerika, omerikadz@novosarajevo.ba , 033/492-386; Služba za oblast boračko-invalidske zaštite, Muzur Azra, muzura@novosarajevo.ba , 033/492-105
Odžak	
Olovo	Služba za opću upravu i društvene djelatnosti, Imer Karagić, 032 829-566
Orašje	
Osmaci	Nenad Erić, privreda.financije@osmaci.org ;056/337-482
Oštra Luka	Komisija koju imenuje SO, koja ima i druge nadležnosti ; opstinaoluka@gmail.com
Pale	
Pale-Prača	Selimbegović Hamdo-Služba za privredu
Pelagićevo	Goran Jovanović, 054/810-106
Petrovac- Drinić	Ljiljana Budimir, ljiljana.budimir@hotmail.com , 050/465-002, 066-648-068
Petrovo	Igor Lazić, drustvene.djelatnosti@gmail.com , 053/262-715

Posušje	
Prijedor	Zorica Bilbija; zorica.bilbija@prijedorgrad.org , 052/245-136
Prnjavor	Odjeljenje za lokalni ekonomski razvoj i društvene djelatnosti; e-mail: ler@prnjavor.ba tel. 051/660-224 i Odjeljenje za boračko-invalidsku i civilnu zaštitu; e-mail: borackasluzba@prnjavor.ba tel. 051/660-674
Prozor-Rama	
Ravno	
Ribnik	Mile Vračar, drustvo@opstinaribnik.org ; 050/430-070
Rogatica	
Rudo	
Sanski Most	
Sapna	
Sokolac	Snježana Aničić; 057/448-712; snezana.anocic@yahoo.com
Srbac	Vladislav Ilić-stručni saradnik za društvene djelatnosti; vlado.ilic@hotmail.com ; 051/740-002 lok. 128
Srebrenica	Emir Bektić, bektic.e@gmail.com , 065/250-158
Srebrenik	Mehmedović Nihad, 033/645-822 lokal 212
Stari Grad Sarajevo	Selma Velić, 033 282 477, selma.velic@starigrad.ba ; Sanin Hadžibajrić, 033 282 484, sanin.hadzibajric@starigrad.ba ; Admira Muhić, 033 282 484, admira.muhic@gmail.com
Stolac	Službenik za odnose sa javnošću
Šamac	Hasanović Sabahudin 054/611-796
Šekovići	
Šipovo	
Teočak	
Teslić	Igor Jovanović,053/411-523; igor.jovanovic@teslic.ba
Tešanj	Đorđe Ristić, viši samostalni referent za društvene djelatnosti; dodre.ristic@opcina-tesanj.ba ; 032/650-022

Tomislavgrad	Luka Krstanović ; lukakrstanovic@tomislavgrad.gov.ba ; 034/356-438
Travnik - Lokalna samouprava	Semin Konjalić, semin.konjalic@opcinatravnik.com.ba , 062/851-938
Trnovo	Mirsad Mešić, 033/586-712
Tuzla, Služba za razvoj, poduzetništvo i društvene djelatnosti	Enesa Mešić 035/307-413
Tuzla-Služba za boračko invalidsku zaštitu	Nermina Džambić,035/260-401
Ugljevik	Milan Vičić, 055/773-766
Usora	
Vareš	Rusmir Berberović, rusmir.berberovic@vares.info , 032/848-104
Velika Kladuša	
Visoko	Nijaz Drugović, 032/732-537
Višegrad	Jele Rajak, privvgd@teol.net , 058/630-992
Vitez	Katica Iličić Radman, 030/718-224, katica.radman@gmail.com
Vlasenica	Snežana Rončević, snezanar@opstina-vlasenica.org ; 076/734-710
Vogošća	Amir Misirlić, vogosca@yahoo.com , 033/586-452
Vukosavlje	Zdravko Đurić 053/707-702
Zavidovići	Mirislava Zvekić, 032/878-317, lok. 140
Zenica	Selmir Čolaković, selmir-colakovic@hotmail.com ; 061/816-369
Žepče	Damir Jukić, jukic.damir@tel.net.ba ; 032/888-618
Živinice	Safet Đulović, safet@opcinaivinice.org , 061/642-065

Brčko distrikt

Odjeljenje za stručne I administrativne poslove, Pododjeljenje za podršku MZ I NVO, Vlada Brčko distrikta	Anica Radić Savić, anica-radicsavic@bdcentral.net
Vlada Brčko Distrikt, Ured gradonačelnika	
Vlada Brčko Distrikta – Odjeljenje za privredni razvoj, sport I kulturu	
Odjeljenje za obrazovanje vlade Brčko Distrikt	
Odjel za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu	
Odjel za zdravstvo i ostale usluge	
Vlada Brčko Distrikta - Odjeljenje za raseljena lica, izbjeglice i stambena pitanja	
Vlada Brčko distrikta - Odjeljenje za javnu sigurnost	
Vlada Brčko distrikta - Odjel za prostorno planiranje i imovinsko pravne poslove	

Kantoni

UNSKO-SANSKI KANTON	
Ministarstvo finansija	
Ministarstvo privrede USK	
Ministarstvo unutarnjih poslova USK	
Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta	Edin Mašić, stručni savjetnik, Ilsa Memić, 037 316 091
Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva	Senad Tutić, oblast vodoprivrede, Davor Šimić, oblast poljoprivrede, 037-223-267
Ministarstvo zdravstva i socijalne politike USK	tel.037/316-057; min.zdravstvausk@bih.net.ba
Kantonalna uprava civilne zaštite Unsko-sanskog kantona	

SARAJEVSKI KANTON	
Ministarstvo prostornog uređenja i okoliša Kantona Sarajevo	za sektor okoliša Zijada Krvavac 562 140 a za ostalo Adnan Begić 562 155
Ministarstvo stambene politike	
Ministarstvo za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice kantona Sarajevo	Smaragda Lučkin, smaragde.mesanovic@mrsri.ks.gov.ba, 033 562 036
Kanton Sarajevo - Ministarstvo saobraćaja	
Ministarstvo zdravstva Kantona Sarajevo	Dr. Emina Kurtagić Pepić; e-mail: emina.kurtagic-pepic@mz.ks.gov.ba; tel. 033/562-027
Ministarstvo privrede-sektor trgovine ugostiteljstva	033/562-125 Hadžić Nermina
Ministarstvo kulture i sporta	
Ministarstvo unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo	Hana Korać, tel 286-705, e-mail: kabinet2@mupks.ba
Ministarstvo finansija i trezora BiH	
Federalno ministarstvo zdravstva	Zlatan Peršić.033/220-542 ;Kapetanović Sanjin 033/203-592
Ministarstvo okoliša i turizma	
Ministarstvo privrede - sektor poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva	
Ministarstvo privrede-uprava za šumarstvo	
Ministarstvo finansija	
Ministarstvo za obrazovanje, nauku i mlade KS	Ured za kvalitet pri vladi Sarajevo Tel: 033/562-217
Ministarstvo za boračka pitanja Kantona Sarajevo	Više osoba kontaktira u okviru svojih radnih zadataka

ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON	
Zeničko dobojski kanton Ministarstvo za boračka pitanja	032 245 645 kontakt telefon ministarstva
Ministarstvo zdravstva Zeničko - Dobojskog kantona	
Ministarstvo za poljoprivredu šumarstvo i vodoprivredu ZDK	
Ministarstvo za prostorno uređenje, promet i komunikaciju i zaštitu okoline	
Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport ZDK	Amir Hodžić 032 243 120, 243 121. Indira Heganović; indira.h76@gmail.com 032 243 120, 243 121

Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i izbjeglice Ze-Do kantona	Edin Arnaut, pomoćnik ministra, edin.arnaut@zdk.ba 032 244 618
Ministarstvo za privredu	

ŽUPANIJA POSAVSKA	
Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne politike	Zvonko Marković pomoćnik ministra 032/713-345
Ured za povratak raseljenih lica-prognanika i izbjeglica - Županija Posavska	
Županijska uprava civilne zaštite	
Ministarstvo prosvjete, znanosti, kulture i sporta	
Ministarstvo branitelja Županije posavske	
Vlada Županije Posavske (Ministarstvo financija)	

SREDNJOBOSANSKI KANTON	
Ministarstvo prostornog uređenja i obnove i povratka SBK/KSB	
Kantonalna uprava za pitanja branitelja i invalida domovinskog rata	
Ministarstvo Financija	
Ministarstvo zdravstva i socijalne politike	030/511-536 Anto Gavrić
Ministarstvo prosvjete, znanosti, kulture i sporta	030/513-271 Slavica Batić-Delić
Srednjobosanski kanton Ministarstvo šumarstva, poljoprivrede i vodoprivrede-Odjeljenje poljoprivrede	

HERCEGOVAČKO-NERETVANSKI KANTON/ŽUPANIJA	
Ministarstvo prosvjete, znanosti, kulture i sporta	
Federalno ministarstvo prometa i komunikacija	
Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave HNŽ-K	
Ministarstvo unutarnjih poslova	
Uprava za prognanike i izbjeglice	Enver Brkan, upravaprognanikahnk@hotmail.com, 036 321 438
Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne skrbi	Janja Milinković 036/321-206
Ministarstvo privrede/gospodarstva HNK	
Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodo privrede HNŽ/K	
Ministarstvo za pitanja branitelja/boraca HNŽ	Marinko Petrić, ministar 036 580 750

TUZLANSKI KANTON	
Ministarstvo za boračka pitanja TK	Sekretar ministarstva ili pomoćnici ministra
Ministarstvo unutrašnjih poslova TK	
Ministarstvo zdravstva Tuzlanskog kantona	
Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta u Vladi TK	
Ministarstvo finansija Tuzlanskog kantona	
Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okolice	
Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i povratak Tuzlanskog kantona	Suada Selimović, selimovic_suada@hotmail.com 035 280 312
Ministarstvo trgovine, turizma i saobraćaja TK	

BOSANSKO-PODRINJSKI KANTON	
Ministarstvo za privredu BPK	
Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport	
Ministarstvo unutrašnjih poslova Bosansko-Podrinjskog kantona	
Ministarstvo za urbanizam,prostrano uređenje i zaštitu okoline	
Ministarstvo za socijalnu politiku, zdravstvo, raseljena lica i izbjeglice	Muhamed Hadžić, m.hadzic68@hotmail.com, 038/228-438
Ministarstvo unutrašnjih poslova Bosansko-Podrinjskog kantona	
Ministarstvo za Pravosuđe, Upravu i radne odnose Bosansko-podrinjskog kantona	Alma Šabanija, alma804@hotmail.com tel. 038/227-251
Ministarstvo za socijalnu politiku, zdravstvo, raseljena lica I izbjeglice Bosansko-podrinjskog kantona Goražde	Muhamed Hadžić, m.hadzic68@hotmail.com, 038/228-438; Safet Starhonić, 038/228-439
Ministarstvo za boračka pitanja - BPK	Stručni saradnici u Ministarstvu, 038 229 811

HERCEGBOSANSKA ŽUPANIJA / KANTON 10	
Ministarstvo Financija HBŽ	Osobe resornih ministarstava
Ministarstvo znanosti, prosvjete, kulture I športa HBŽ	
Vlada HBŽ - Ministarstvo gospodarstva	
Ministarstvo rada, zdravstva, socijalne skrbi i prognanih HB Županije	
Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva - Herceg-bosanska županija	

ZAPADNO-HERCEGOVAČKA ŽUPANIJA	
Ministarstvo unutrašnjih poslova	
Ministarstvo obrazovanja, znanosti, kulture i športa županije zapadnohercegovačke	Postoji odjel za kulturnu- povijesnu baštinu i odjel za šport
Ministarstvo hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata	Tanja Bokšić, tel:039-661-672
Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i zaštite okoliša	
Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne skrbi	

Entitetski nivo – Federacija BiH

Agencija za državnu službu	
Federalni agromeditreranski zavod Mostar	
Federalni zavod za agropedologiju	
Federalni zavod za poljoprivredu	
Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije	
Federalno ministarstvo finansija	
Federalno ministarstvo kulture i sporta	
Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke	
Federalno ministarstvo pravde	
Federalno ministarstvo rada i socijalne politike	Esma Palić, palic.esma@fbihfmrip.ba
Federalno ministarstvo rada i socijalne politike-Sektor za zaštitu osoba sa invaliditetom i zaštitu civilnih žrtava rata i Sektor za socijalnu zaštitu porodice sa djecom	Esma Palić, palic.esma@fbihfmrtp.ba, 033/722-711, Emira Slomović, emira.krim@gmail.com, 033/661-782
Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta	
Federalno ministarstvo trgovine	Amra Vučjak, 036 310 148
Federalno ministarstvo trgovine	Služba za zaštitu potrošača, načelnica Amra Vučjak, dipl.iur, e-mail: amra.vucijak@fmt.gov.ba tel 036 356 443
Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova	
Federalno ministarstvo za pitanja boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata	
Federalno ministarsvo prostornog uređenja	

Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom	
Odbor državne službe za žalbe	
Ured za reviziju institucija u FBiH	
Ured za zakonodavstvo i usklađenost sa propisima Europske unije	
Zavod za javno zdravstvo FBiH	

Entitetski nivo – Republika Srpska

Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje invalida RS	
Ministarstvo finansija RS	
Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede RS	Resor poljoprivrede i seoskog razvoja, 051 338 409, r.punos@mps.vladars.net, r.zrnic@mps.vladars.net
Ministarstvo porodice, omladine i sporta RS - Resor za sport	Nenad Rađević, 051-338-308, eemail: n.radjevic@mpos.vladars.net
Ministarstvo porodice, omladine i sporta RS- Resor za omladinu	
Ministarstvo porodice, omladine i sporta- Resor porodice	Bojan Savić, b.savic@mpos.vladars.net, 051-338-309
Ministarstvo pravde Republike Srpske	Branka Arežina, 051/339-325
Ministarstvo prosvjete I kulture Republike Srpske- Resor za kulturu	
Ministarstvo prosvjete I kulture Republike Srpske- Resor za osnovno obrazovanje	Vedran Padalović, Darko Stojnić 051 338 584, d.stojnic@mp.vladars.net Nataša Cvijanović 051 338 841, n.cvijanovic@mp.vladars.net

Ministarstvo prosvjete I kulture Republike Srpske- Resor za prosvjetu	Marija Tomić 051/338-706; Danijela Pavlović 051/338-707; 051/338-70Dobrinka Maksimović 051/338-769; Branko Jungić 051/338-704, Aleksandra Marić 051/338-704
Ministarstvo rada i boračko invalidske zaštite	
Ministarstvo trgovine i turizma RS	
Ministarstvo uprave i lokalne samopurave	Predrag Golubović, p.golubovic@muls.vladars.net, 051-339-376
Ministarstvo za ekonomske odnose i regionalnu saradnju RS	
Ministarstvo za izbjeglice i raseljena lica RS	Komisija za provođenje procedure, mirl@mirl.vladars.net
Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite RS	
Vlada RS-a - Ministarstvo industrije, energetike i rudarstva	
Vlada RS-a - Ministarstvo saobraćaja i veza	
Vlada RS-a - Ministarstvo unutrašnjih poslova	
Vlada RS-a .- Ministarstvo za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju	

Državni nivo

Ministarstvo finansija i trezora BiH	
Agencija za lijekove i medicinska sredstva BiH	
Ministarstvo civilnih poslova	
Ministarstvo komunikacija i prometa	
Ministarstvo odbrane	
Ministarstvo pravde	
Ministarstvo sigurnosti BiH	
Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa	
Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice	Ljiljana Šantić i Zora Koprivica

“Ova publikacija izdata je uz pomoć Evropske unije. Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost TACSO-a, te se ni na koji način ne može smatrati da odražava stavove Evropske unije. Sadržaj ovog priručnika smatra se javnim i dozvoljena je njegova dalja slobodna distribucija. Ukoliko odlučite koristiti ovaj materijal, molimo da navedete TACSO kao izvor, kao i web stranicu sa koje ste preuzeli ovaj materijal. Ukoliko reprodukujete tekst iz priručnika, citirajte autore izvornog teksta i njihove organizacije.”

Technical Assistance for Civil Society Organizations www.tacso.org

SIPU International AB Švedska, Civil Society Promotion Centre Bosna i Hercegovina,
Human Resource Development Foundation Turska, Foundation in Support of Local
Democracy Poljska, Partners Foundation for Local Development Rumunija